

DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE

1. Informacje z zakresu struktury koncentracji zaangażowania banku w poszczególne jednostki, grupy kapitałowe, segmenty rynku branżowe i geograficzne, wraz z oceną ryzyka związanego z tym zaangażowaniem.

1.1. Informacje z zakresu zaangażowania Banku w poszczególne branże przedstawia poniższa tabela. Dane nie zawierają odsetek.

Podział branżowy	Kredyty brutto 30.06.2003 r. tys. PLN	Kredyty brutto 30.06.2002 r. tys. PLN
Handel hurtowy	486 524	469 754
Osoby prywatne	289 235	169 216
Pojazdy mechaniczne	187 825	161 526
Usługi budowlane	184 764	231 191
Produkcja żywności i napojów	140 675	45 717
Pozostała produkcja	116 286	104 069
Usługi komunalne i mieszkaniowe	106 381	103 252
Handel detaliczny artykułami przemysłowymi	104 378	99 352
Produkcja wyrobów metalowych	62 293	65 396
Elektrownie, gazownie, wodociągi	54 832	67 110
Handel detaliczny artykułami żywnościowymi	40 121	13 931
Budownictwo gospodarcze	39 638	28 463
Niebankowe usługi finansowe	38 030	37 187
Drewno i wyroby drewniane	37 555	28 588
Transport lądowy	33 169	36 409
Drukarnie i wydawnictwa	32 854	34 284
Wyroby gumowe i plastikowe	22 971	10 496
Handel środkami transportu	21 488	19 771
Papier i wyroby papiernicze	19 652	16 225
Produkcja tekstyliów i tkanin	18 682	19 669
Pozostałe wyroby chemiczne	17 629	15 350
Meble i dodatki	17 454	15 691
Inne usługi	452 358	471 180
Pozostałe branże	184 196	190 810
Razem	2 708 990	2 454 637

1.2. Dane o zaangażowaniu Banku, z uwzględnieniem głównych regionów geograficznych kraju przedstawia poniższa tabela. Dane nie zawierają odsetek.

Regiony geograficzne kraju	Kredyty brutto 30.06.2003 r. tys. PLN	Kredyty brutto 30.06.2002 r. tys. PLN
Region Małopolski	356 930	265 423
Region Północny	217 813	158 270
Region Śląski	229 727	203 789
Region Wschodni	1 517 850	1 478 961
Region Zachodni	386 670	348 194
Razem	2 708 990	2 454 637

Dla celów tego zestawienia w skład Regionu Małopolskiego wchodzi następujące województwa: małopolskie, podkarpackie, świętokrzyskie;

w skład Regionu Śląskiego wchodzi następujące województwa: śląskie, opolskie;

w skład Regionu Wschodniego wchodzi następujące województwa: mazowieckie, lubelskie, łódzkie, warmińsko-mazurskie, podlaskie;

w skład Regionu Zachodniego wchodzi następujące województwa: wielkopolskie, zachodnio-pomorskie, dolnośląskie, lubuskie;

w skład Regionu Północnego wchodzi następujące województwa: pomorskie, kujawsko-pomorskie.

1.3. Dane z zakresu koncentracji zaangażowania Banku w poszczególne sektory gospodarki przedstawia poniższa tabela. Dane nie zawierają odsetek.

Rodzaj podmiotu	Kredyty brutto 30.06.2003 r. tys. PLN	Kredyty brutto 30.06.2002 r. tys. PLN
Sektor finansowy	38 143	37 745
-instytucje ubezpieczeniowe i fundusze emerytalne	134	173
-pozostałe instytucje pośrednictwa finansowego	37 697	37 467
-pomocnicze instytucje finansowe	312	105
Sektor niefinansowy	2 670 847	2 416 892
-przedsiębiorstwa i spółki państwowe	66 645	77 759
-przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie	1 992 258	1 828 030
-przedsiębiorcy indywidualni	307 620	327 608
-osoby prywatne	285 933	168 989

-rolnicy indywidualni	967	958
-instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	6 936	4 625
-rozrachunki z podmiotami niefinansowymi z tytułu rozliczeń kart VISA	10 488	8 923
Razem	2 708 990	2 454 637

W punktach 1.1, 1.2 oraz 1.3 zaprezentowano należności od sektorów: finansowego, niefinansowego z wyłączeniem operacji z bankami.

1.4. Dane z zakresu koncentracji zaangażowania Banku w poszczególne jednostki i grupy kapitałowe.

W pierwszym półroczu 2003 roku nie został przekroczony limit maksymalnego zaangażowania w stosunku do jednego klienta lub grupy kapitałowej określony w ustawie Prawo Bankowe. W stosunku do 7 klientów zaangażowanie Banku przekraczało 10% funduszy własnych i wyniosło łącznie 418 mln. PLN, porównywalnie na 30.06.2002 r. w stosunku do 27 klientów zaangażowanie Banku przekraczało 10% funduszy własnych i wynosiło łącznie 833 mln. PLN. W stosunku do żadnego klienta nie został przekroczony limit koncentracji określony w prawie bankowym.

1.5. Dane na temat koncentracji ryzyka kredytowego.

Zaangażowanie finansowe Banku koncentruje się w branżach: usług, handlu i produkcji wynosi odpowiednio 39%, 24% oraz 17% wg stanu na koniec czerwca 2003 r. wartości portfela kredytowego, w pozostałych branżach jest ono stosunkowo niskie. W porównaniu z 30 czerwca 2002 r. Bank zwiększył zaangażowanie w branżę produkcyjną, natomiast spadło zaangażowanie w branżę usług.

Szczegółowe informacje na temat koncentracji ryzyka kredytowego w branżach, w których zaangażowanie banku przekracza 5 % ogółu udzielonych kredytów zostały przedstawione w punkcie 4.2.1.e dodatkowych not objaśniających.

2. Dane o źródłach pozyskania depozytów, z uwzględnieniem podziału na branżowe i geograficzne segmenty rynku.

2.1. Dane o źródłach pozyskiwania funduszy, z uwzględnieniem głównych regionów geograficznych kraju przedstawia poniższa tabela. Dane nie zawierają odsetek.

Regiony geograficzne kraju	Depozyty 30.06.2003 r. tys. PLN	Depozyty 30.06.2002 r. tys. PLN
Region Małopolski	639 562	689 305
Region Północny	201 964	194 175
Region Śląski	232 598	266 088
Region Wschodni	791 971	929 221
Region Zachodni	260 535	279 976
Razem	2 126 630	2 358 765

2.2. Informacje z zakresu pozyskania funduszy przez Bank z poszczególnych branż przedstawia poniższa tabela. Dane nie zawierają odsetek.

Podział branżowy	Depozyty 30.06.2003 r. tys. PLN	Depozyty 30.06.2002 r. tys. PLN
Osoby prywatne	1 261 486	1 527 946
Inne usługi	175 262	191 293
Handel hurtowy	127 745	102 603
Usługi budowlane	53 723	59 806
Pozostała produkcja	48 142	23 483
Transport lądowy	39 577	25 314
Produkcja wyrobów metalowych	35 751	30 120
Produkcja żywności i napojów	34 238	22 567
Handel detaliczny art. żywnościowymi	30 280	4 776
Handel detaliczny art. przemysłowymi	28 594	12 737
Usługi prawne i ekonomiczne	26 951	27 543
Usługi w zakresie nauki i techniki	19 969	19 305
Usługi komunalne i mieszkaniowe	16 286	25 409
Usługi oświatowe i w zakresie wychowania	15 013	11 692
Niebankowe usługi finansowe	12 364	35 387
Pojazdy mechaniczne	11 924	6 979
Usługi w zakresie użyteczności publicznej	11 565	18 820
Produkcja tekstyliów i tkanin	11 290	4 044
Wyroby gumowe i plastikowe	10 592	1 587
Budownictwo mieszkaniowe	9 527	9 184
Papier i wyroby papierowe	8 893	2 290
Pozostałe branże	137 458	195 880
Razem	2 126 630	2 358 765

W punktach 2.1 oraz 2.2 zaprezentowano zobowiązania wobec sektorów niefinansowego i budżetowego.

3. Bank nie posiada oddziałów zagranicznych.

4. Informacja o instrumentach finansowych, z uwzględnieniem specyfiki emitenta.

4.1. Aktywa i zobowiązania finansowe:

- aktywa lub zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu - aktywa lub zobowiązania finansowe, które zostały nabyte lub powstały w celu uzyskania korzyści w wyniku krótkoterminowych wahań cen;
- aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności – aktywa finansowe o określonych lub możliwych do określenia płatnościach lub ustalonym terminie zapadalności, które bank zamierza i jest w stanie utrzymać w posiadaniu do upływu terminu zapadalności, z wyjątkiem kredytów udzielonych przez bank i wierzytelności własnych;
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży – pozostałe aktywa finansowe nie będące kredytami udzielonymi przez bank i wierzytelnościami własnymi banku.
- kredyty i pożyczki udzielone przez bank i wierzytelności własne nieprzeznaczone do obrotu - aktywa finansowe powstałe na skutek wydania bezpośrednio drugiej stronie kontraktu środków pieniężnych, z wyjątkiem przeznaczonych do szybkiej sprzedaży.
- zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych – zobowiązania powstałe w wyniku wyceny instrumentów pochodnych do wartości godziwej.

Poniższe tabele przedstawiają zmianę stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu, kredytów, pożyczek udzielonych przez Bank i wierzytelności własnych nieprzeznaczonych do obrotu, zmianę stanu aktywów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności oraz aktywów dostępnych do sprzedaży oraz zmianę stanu zobowiązań z tytułu instrumentów finansowych:

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	30.06.2003		30.06.2002	
	r.	w	r.	w
	tys. PLN		tys. PLN	
Stan na początek okresu	155 620		12 673	
Zwiększenia (z tytułu)	636 169		-	
- zakup	636 067			
- odsetki	102			
Zmniejszenia (z tytułu)	(718 607)		(11 356)	
- sprzedaż	(711 846)			
- wycena instrumentów finansowych	(4 054)		(11 356)	
- dyskonto	(2 707)			
Stan na koniec okresu	73 182		1 317	

Kredyty i pożyczki udzielone przez bank i wierzytelności własne nieprzeznaczone do obrotu	30.06.2003 r.		30.06.2002 r.	
	w tys. PLN		w tys. PLN	
Stan na początek okresu	2 663 880		3 099 884	
Zwiększenia (z tytułu)	724 513		298 211	
- zwiększenie stanu kredytów (netto)	427 365		269 250	

- zwiększenie stanu lokat od banków (netto)	226 020	
- zwiększenie stanu odsetek (netto)	17 632	12 613
- zwiększenie stanu innych należności	25 897	1 295
- zmniejszenie stanu rezerw celowych	27 599	15 053
Zmniejszenia (z tytułu)	(37 738)	(172 025)
- zwiększenie stanu rezerw celowych	(37 738)	(41 908)
- zmniejszenie stanu lokat od banków (netto)		(130 117)
Stan na koniec okresu	3 350 655	3 226 070

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności	30.06.2003 r. w tys. PLN	30.06.2002 r. w tys. PLN
Stan na początek okresu	16 764	16 839
Zwiększenia (z tytułu)	25 475	251
- transfer z grupy aktywów dostępnych do sprzedaży	24 979	
- wycena	496	
- odsetki		251
Zmniejszenia (z tytułu)	(16 764)	-
- wykup	(16 652)	
- odsetki	(112)	
Stan na koniec okresu	25 475	17 090

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	30.06.2003 r. w tys. PLN	30.06.2002 r. w tys. PLN
Stan na początek okresu	510 821	248 671
Zwiększenia (z tytułu)	1 142 565	952 375
- zakup	1 139 729	935 279
- odsetki	2 721	2 971
- wycena	110	14 119
- różnice kursowe	5	6
Zmniejszenia (z tytułu)	(1 354 310)	(619 266)
- sprzedaż	(1 325 379)	(619 266)
- odsetki	(2 729)	
- wycena	(727)	
- transfer do grupy aktywów utrzymywanych do terminu zapadalności	(25 475)	
Stan na koniec okresu	299 076	581 780

Zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych	30.06.2003 r. w tys. PLN	30.06.2002 r. w tys. PLN
Stan na początek okresu	0	-
Zwiększenia (z tytułu)	5 593	-
- wycena instrumentów pochodnych	5 593	
Zmniejszenia (z tytułu)		-
Stan na koniec okresu	5 593	-

4.2.1. Informacje na temat aktywów i zobowiązań finansowych, w podziale według kategorii instrumentów finansowych.

a) Aktywa finansowe

- aktywa finansowe przeznaczone do obrotu – na 30.06.2003 r. w skład portfela papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu wchodziły bony skarbowe o wartości księgowej 25 970 tys. PLN. Dodatkowo wynik z wyceny rynkowej tych aktywów dawał zysk 50 tys. PLN. Do aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu Bank zalicza również obligacje skarbowe, których wartość bilansowa na koniec czerwca 2003 r. wynosiła 47 219 tys. PLN. Przy wycenie tych papierów wartościowych odnotowano stratę w wysokości 57 tys. PLN;
- aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności – w tej pozycji Bank wykazuje obligacje Narodowego Banku Polskiego związane z utrzymywaniem rezerwy obowiązkowej, ich wartość na koniec okresu wyniosła 25 475 tys. PLN;
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży - w tej grupie Bank wykazuje skarbowe papiery wartościowe: bony skarbowe i obligacje. Celem utrzymywania tych papierów wartościowych jest zabezpieczenie ryzyka stopy procentowej i zagospodarowanie nadwyżki płynności. Na koniec czerwca 2003 r. ich wartość wyniosła łącznie 299 076 tys. PLN.
- kredyty i pożyczki udzielone przez bank i wierzytelności własne nieprzeznaczone do obrotu – w tej grupie Bank wykazuje należności od klientów w wysokości 2 652 552 tys. PLN z tytułu udzielonych kredytów, pomniejszone o utworzoną rezerwę celową i powiększone o naliczone odsetki, lokaty międzybankowe wraz z odsetkami – 671 348 tys. PLN oraz należności z tytułu dyskontowania akredytyw i operacji dokumentowych – 26 755 tys. PLN.

b) Opis metod i istotnych założeń przyjętych do ustalania wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych.

Wartość godziwa jest to kwota, za jaką dany składnik aktywów mógłby zostać wymieniony a zobowiązanie uregulowane na drodze przeprowadzonej na warunkach rynkowych transakcji, pomiędzy zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi, niepowiązanymi ze sobą stronami.

Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu wycenia się według wartości godziwej a skutki zmiany wartości godziwej odnosi się na wynik operacji finansowych.

Dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności wykazuje się wg ceny nabycia skorygowanej o naliczone odsetki, dyskonto, premię. Dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności korygowane są o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży wykazuje się według wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej odnosi się na fundusz z aktualizacji wyceny.

Dłużne papiery wartościowe wprowadzane są do ksiąg rachunkowych według ceny nabycia i daty transakcji uwzględniając datę waluty. Pomiędzy datą transakcji a datą waluty dany papier wartościowy jest ewidencjonowany w pozycjach pozabilansowych w wartości nominalnej z uwzględnieniem strony dokonania transakcji.

Instrumenty pochodne (terminowe transakcje wymiany typu Forward oraz transakcje typu FX Swap) wycenia się wg wartości godziwej. Skutki zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych odnosi się na wynik z pozycji wymiany. W bilansie banku wycena instrumentów pochodnych prezentowana jest jako inne aktywa finansowe lub zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych.

Wartość godziwą bieżących transakcji wymiany walut typu spot, terminowych transakcji wymiany typu Forward oraz transakcji typu FX Swap wylicza się poprzez porównanie kursu transakcyjnego z kursem rynkowym obowiązującym dla analogicznych transakcji na koniec okresu sprawozdawczego, gdy różnica pomiędzy datą waluty a datą bieżącą jest większa niż dwa dni. W pozostałych przypadkach kursem odniesienia jest kurs średni NBP.

Akcje i udziały mniejszościowe wykazuje się w cenie nabycia z uwzględnieniem odpowiednio odpisów z tytułu trwałej utraty ich wartości.

Udziały w jednostce zależnej banku Fortis Securities Polska S.A. wycenia się metodą praw własności.

Należności i zobowiązania z tytułu pożyczek, kredytów i innych wierzytelności wykazuje się w kwocie wymaganej zapłaty, która obejmuje również odsetki, z uwzględnieniem rezerw celowych utworzonych w oparciu o Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 10 grudnia 2001 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. U. Nr 149 poz. 1672 wraz z późniejszymi zmianami). Wymagane rezerwy tworzy się na koniec każdego okresu sprawozdawczego. Rezerwy na należności wyrażone w walutach obcych przelicza się na złotówki wraz z należnością objętą rezerwą.

- c) Bank nie nabywa instrumentów finansowych na rynku regulowanym.
- d) Informacje na temat obciążenia ryzykiem stopy procentowej.

Na koniec czerwca 2003 r. Bank realizował politykę dopasowania średnich terminów przeszacowania stopy procentowej aktywów i pasywów w dolarach i w euro. Zarówno aktywa jak i pasywa w powyższych walutach przeszacowują się w terminach 1, 3 i 6 miesięcznych. Jednocześnie Bank realizował politykę utrzymywania dłuższych terminów przeszacowania stopy procentowej w aktywach złotych względem pasywów złotych. Celem takiej polityki było wykorzystanie trendu obniżających się stóp procentowych dla zwiększenia przychodów odsetkowych. Aby osiągnąć dłuższe terminy przeszacowania stopy procentowej w aktywach złotych, Bank lokował nadwyżki płynnych środków w Obligacje Skarbu Państwa o stałym oprocentowaniu i o terminach zapadalności do 10 lat oraz w Bony Skarbowe. Osiągnięty w ten sposób efekt był dodatkowo wzmacniany krótkimi terminami (w przeważającej większości do 3 miesięcy) przeszacowania depozytów przyjmowanych przez Bank od klientów, co skracało średni termin przeszacowania oprocentowania po stronie pasywów. Stosując taką technikę, Bank osiągnął korzystną, z punktu widzenia sytuacji rynkowej, pozycję struktury bilansu, nie pogarszając jednocześnie sytuacji płynnościowej.

e) Informacje na temat obciążenia ryzykiem kredytowym.

Działalność kredytowa Banku skupia się na obsłudze małych i średnich przedsiębiorstw. Najwięcej udzielonych kredytów przypada na branże zajmujące się handlem i usługami. Poniższa tabela prezentuje ryzyko kredytowe w branżach, w których zaangażowanie Banku przekracza 5% ogółu udzielonych przez Bank kredytów. W pozycji kredyty nieregularne wykazane zostały należności klasyfikowane przez Bank jako:

- pod obserwacją,
- poniżej standardu,
- wątpliwe,
- stracone,

z wyszczególnieniem pozycji stracone.

Ryzyko kredytowe w branżach, w których zaangażowanie banku przekracza 5 % ogółu udzielonych kredytów	30.06.2003 r.				30.06.2002 r.			
	Kredyty normalne		Kredyty nieregularne		Kredyty normalne		Kredyty nieregularne	
	w tys. PLN	% kredytów ogółem	w tys. PLN	% kredytów ogółem	w tys. PLN	% kredytów ogółem	w tys. PLN	% kredytów ogółem
handel hurtowy	390 846	14,4%	95 678	3,5%	387 378	15,8%	82 376	3,4%
w tym stracone			54 966	2%			61 630	2,5%
inne usługi	351 234	13%	101 124	3,7%	442 841	18%	28 339	1,2%
w tym stracone			22 367	0,8%			16 018	0,7%
osoby prywatne	269 265	9,9%	19 970	0,7%	154 335	6,3%	14 881	0,6%
w tym stracone			13 486	0,5%			7 636	0,3%
pojazdy mechaniczne	179 213	6,6%	8 612	0,3%	161 164	6,6%	362	0%
w tym stracone			423	0%			19	0%
usługi budowlane	109 971	4,1%	74 793	2,8%	210 182	8,6%	21 009	0,9%
w tym stracone			45 657	1,7%			4 350	0,2%
produkcja żywności i napojów	123 825	4,6%	16 850	0,6%	29 180	1,2%	16 537	0,7%
w tym stracone			7 299	0,3%			6 309	0,3%

4.2.2. Aktywa finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu

Bank wycenia w ten sposób aktywa utrzymywane do terminu zapadalności - obligacje Narodowego Banku Polskiego, zablokowane pod rezerwę obowiązkową. Według stanu na 30.06.2003. r. wartość tych papierów wyniosła 24 979 tys. PLN.

Kredyty i pożyczki od podmiotów finansowych i niefinansowych oraz instytucji rządowych i samorządowych wykazuje się w kwocie wymaganej zapłaty, która obejmuje również odsetki, z uwzględnieniem rezerw celowych utworzonych w oparciu o Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 10 grudnia 2001 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. U. Nr 149 poz. 1672 wraz z późniejszymi zmianami).

4.2.3. Aktywa i zobowiązania, których nie wycenia się wg wartości godziwej.

Bank wycenia według wartości godziwej wszystkie aktywa, wobec których istnieje taki wymóg: aktywa przeznaczone do obrotu i dostępne do sprzedaży, a pozostałe wg zamortyzowanego kosztu.

Zobowiązania finansowe nieprzeznaczone do obrotu i niebędące instrumentami pochodnymi wycenia się w kwocie wymaganej zapłaty, która obejmuje również odsetki od zobowiązań.

4.2.4. W pierwszym półroczu 2003 r. Bank zawarł dwie transakcje z przyrzeczeniem odkupu na bonach pieniężnych: jedną w wysokości 100 mln PLN, drugą - 50 mln PLN. Transakcje te zostały zawarte i rozliczone w dniach 30.05.2003 r.- 03.06.2003 r.

W omawianym okresie sprawozdawczym Fortis Bank nie był stroną umowy, w wyniku której aktywa finansowe przekształca się w papiery wartościowe.

4.2.5. Dane o skutkach wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do poziomu wartości godziwej.

Na dzień 01.01.2003 r. oraz 30.06.2003 r. została dokonana wycena papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży do wartości rynkowej. Dodatnia wartość wyceny została wykazana w bilansie Banku w pozycji Fundusz z aktualizacji wyceny. Zestawienie wyników wyceny przedstawia poniższa tabela:

	Wartość wyceny w tys. PLN	
	01.01.2003 r.	30.06.2003 r.
bony skarbowe	1 046	324
obligacje	995	1 105
Razem	2 041	1 429

4.2.6. Informacje o przychodach i kosztach na aktywach finansowych dostępnych do sprzedaży, które zostały usunięte z bilansu (sprzedane, zlikwidowane).

W pierwszym półroczu 2003 roku Fortis Bank Polska S.A. sprzedał następujące papiery wartościowe z portfela aktywów dostępnych do sprzedaży:

- bony skarbowe o wartości nominalnej 103 790 tys. PLN, na powyższych transakcjach zrealizowany został zysk 517 tys. PLN, a sprzedane dyskonto wyniosło 3 487 tys. PLN. Dodatkowo dokonano transferów z portfela bonów skarbowych dostępnych do sprzedaży do przeznaczonych do obrotu o wartości księgowej 5 032 tys. PLN.
- bony pieniężne NBP o wartości nominalnej 150 000 tys. PLN, na powyższych transakcjach została odnotowana strata 2 tys. PLN, a sprzedane dyskonto wyniosło 53 tys. PLN.

4.2.7. W pierwszym półroczu 2003 r. Bank nie zrealizował przychodów ani nie poniósł kosztów z tytułu sprzedanych aktywów finansowych, których wartość godziwa nie mogła być wcześniej wiarygodnie wyceniona.

4.2.8. Na koniec czerwca 2003 r. nie wystąpiło przekwalifikowanie aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej do aktywów wycenianych w skorygowanej cenie nabycia.

4.2.9. W pierwszym półroczu 2003 r. Bank tworzył rezerwy celowe na ryzyko związane z działalnością w odniesieniu do ekspozycji kredytowych. Dane dotyczące tytułów zmniejszeń i zwiększeń wartości tej grupy aktywów finansowych zostały przedstawione w notach objaśniających do bilansu 2H oraz 3H. Zmiana wartości posiadanych przez Bank akcji jednostki zależnej z tytułu wzrostu ich wartości została zaprezentowana w notcie objaśniającej do bilansu 7B.

4.2.10. Przychody z tytułu odsetek od pożyczek udzielonych i należności własnych prezentuje poniższa tabela.

	stan na 30.06.2003 r. w tys. PLN		stan na 30.06.2002 r. w tys. PLN	
	odsetki niezrealizowane	odsetki zrealizowane	odsetki niezrealizowane	odsetki zrealizowane
lokaty międzybankowe	2 362	15 780	3 123	34 403
kredyty	7 783	67 696	13 021	88 516
skupione wierzytelności	40	54	1	14
zrealizowane gwarancje	5		1	5
transakcje kupna papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu		97		
Razem	10 190	83 627	16 146	122 938

4.2.11. Informacje na temat odsetek zastrzeżonych:

	30.06.2003 r. tys. PLN	30.06.2002 r. tys. PLN
odsetki kapitalizowane	66	32
dochody zastrzeżone od skupionych wierzytelności	100	82
dochody zastrzeżone od zrealizowanych gwarancji	3 961	3 304
dochody zastrzeżone od kredytów	88 724	66 825
Razem	92 851	70 243

4.2.12. Koszty odsetek wobec sektorów finansowego, niefinansowego oraz budżetowego w podziale na zrealizowane i niezrealizowane przedstawia poniższa tabela:

	stan na 30.06.2003 r. w tys. PLN		stan na 30.06.2002 r. w tys. PLN	
	odsetki niezrealizo wane	odsetki zrealizowan e	odsetki niezrealizo wane	odsetki zrealizowan e
rachunki bieżące	116	9 994	1 414	20 862
depozyty międzybankowe	527	4 663	594	4 954
depozyty terminowe	4 144	17 748	9 728	40 890
depozyty zablokowane	1 259	3 367	2 846	9 562
pożyczki i kredyty otrzymane	2 080	7 596	4 850	5 430
Razem	8 126	43 368	19 432	81 698

4.2.13. Informacje na temat instrumentów bazowych.

W ramach operacji wykonywanych przez Bank zawierane są transakcje pochodne. Transakcje te zawierane są w celach handlowych oraz w celu zarządzania ryzykiem walutowym oraz ryzykiem stóp procentowych. Transakcje pochodne znajdują się także w ofercie dla klientów.

FX forward - polega na terminowym kupnie / sprzedaży waluty po kursie ustalonym w dniu zawarcia transakcji. Instrument jest wyceniany poprzez porównanie kursu transakcyjnego z kursem rynkowym obowiązującym dla analogicznych transakcji. Celem zawarcia kontraktu jest zabezpieczenie przed ryzykiem kursowym, utrzymywanie płynności.

FX swap - polega na na równoczesnym natychmiastowym kupnie / sprzedaży waluty oraz jej terminowej odsprzedaży / odkupie po kursie ustalonym w dniu zawarcia transakcji z tym, że transakcje mogą być zawierane jako połączenie transakcji z datą waluty równą dacie transakcji i jednoczesną transakcją odwrotną na datę waluty następnego dnia. Instrument jest wyceniany poprzez porównanie kursu transakcyjnego z

kursem rynkowym obowiązującym dla analogicznych transakcji. Celem zawarcia kontraktu jest regulowanie płynności, zabezpieczenie przed ryzykiem kursowym portfela kredytów walutowych banku.

Terminowe operacje papierami wartościowymi - polegają na terminowej sprzedaży lub kupnie papierów wartościowych po cenie ustalonej w dacie zawarcia transakcji. Instrument jest wyceniany poprzez model zdyskontowanych przepływów pieniężnych w oparciu o rynkową krzywą rentowności. Instrument przeznaczony jest do obrotu.

Charakterystyka instrumentów pochodnych na 30.06.2003			
Instrument	FX forward	FX swap	Terminowe operacje papierami wartościowymi
Ilość niezapadłych transakcji	554	14	1
Przyszłe przychody / płatności	zmiennie	zmiennie	zmiennie
Zapadalność	2003.07.01 - 2004.04.13	2003.07.01 - 2003.09.15	2003.07.09
Możliwość wymiany lub zamiany na inny składnik aktywów / pasywów	brak	brak	brak
Ustalone stopy / kwoty przychodów oraz terminy płatności	zmiennie	zmiennie	zmiennie
Inne warunki	brak	brak	brak
Rodzaj ryzyka	walutowe, płynności, kontrahenta	walutowe, płynności, kontrahenta	stopy procentowej, płynności, kontrahenta

Według stanu na 30.06.2003 r. niezapadłe instrumenty pochodne zawarte przez Bank przedstawiały się następująco:

Rodzaj instrumentu	Wartość nominalna								
	Stan na 30.06.2003 w tys. PLN					Stan na 30.06.2002 w tys. PLN			
	Zapadalność					Ogółem	Banki	Pozostałe	Ogółem
	Do 3 miesięcy		3 miesiące - 1 rok						
	Banki	Pozostałe	Banki	Pozostałe	Ogółem				
- FX forward	2 229	150 112		182 752	335 093	8 392	848 229	856 621	
- FX swap	561 881		97 310		659 191	701 262		701 262	

Razem	564 110	150 112	97 310	182 752	994 284	709 654	848 229	1 557 883

Instrumenty pochodne są zawierane przez Bank po obowiązujących w dniach dokonania transakcji cenach rynkowych. Zestawienie wyceny niezapadłych instrumentów pochodnych na dzień 30.06.2003 r. zostało przedstawione w poniższej tabeli:

Rodzaj instrumentu	Dodatnia wartość rynkowa				Ujemna wartość rynkowa			
	Stan na 30.06.2003		Stan na 30.06.2002		Stan na 30.06.2003		Stan na 30.06.2002	
	Banki	Pozostałe	Banki	Pozostałe	Banki	Pozostałe	Banki	Pozostałe
- FX forward	28	5 523	357	20 062		5 596		19 782
- FX swap	1 504		11 568		6 935		10 810	
Razem	1 532	5 523	11 925	20 062	6 935	5 596	10 810	19 782

Dodatkowo poniższe zestawienie przedstawia ekwiwalenty bilansowe instrumentów pochodnych obliczone według zasad Uchwały nr 5/2001 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka (...), zasad obliczania współczynnika wypłacalności banku (...). (Dz. Urz. NBP Nr 22, poz. 43 z późniejszymi zmianami). Ekwiwalent bilansowy rozumiany jest jako wartość nominalna instrumentów pochodnych ważona ryzykiem produktu i ryzykiem kontrahenta. Bank nie posiada danych porównawczych na 30.06.2002 r.

Rodzaj instrumentu	Ekwiwalent bilansowy	
	Stan na 30.06.03	
	Banki	Pozostałe
- FX forward		3353
- FX swap	1 267	
Razem	1 267	3 353

4.2.14. Cele i zasady zarządzania ryzykiem.

Strategia Banku odnośnie ryzyka ma na celu:

- ochronę funduszy oraz innego rodzaju pasywów, takich jak depozyty, kapitał akcyjny, papiery wartościowe, powierzonych Bankowi przez klientów i akcjonariuszy;
- zapobieganie stratom oraz wykorzystanie możliwości osiągnięcia zysku w środowisku podlegającym kontroli, tzn. w ramach określonych procesów, reguł, parametrów, będących przedmiotem okresowych przeglądów i zmian przeprowadzanych przez Zarząd Banku;
- rozwijanie działalności operacyjnej zgodnie z założeniami przyjętymi przez Zarząd i Radę Nadzorczą.

Efektywne zarządzanie ryzykiem w skali całego Banku stało się formalną koniecznością ze względu na mało stabilne parametry ekonomiczne i społeczne, charakteryzujące się na przykład często zmieniającymi się stopami procentowymi i kursami walut, a także coraz bardziej złożonym środowiskiem obowiązujących przepisów prawnych.

Główne zasady

Nowe produkty oraz usługi, z którymi wiąże się ryzyko płynności, ryzyko stopy procentowej, kredytowe i/lub operacyjne podlegają przedstawionemu poniżej procesowi zanim zostaną one wprowadzone na rynek:

- Krok 1: rozpoznanie potencjalnego ryzyka.
- Krok 2: sprawdzenie, czy Bank jest w stanie skutecznie oszacować i monitorować potencjalne ryzyka od momentu powstania zobowiązania aż do dnia wymagalności.
- Krok 3: sprawdzenie, czy można zabezpieczyć się przed rozpoznanymi potencjalnymi ryzykami po cenach rynkowych, na jakich warunkach i w jakim zakresie.
- Krok 4: sprawdzenie, czy przewidywane ceny sprzedaży pokrywają koszty związane z zabezpieczeniem się przed ryzykiem (cena ma zawierać koszty ubezpieczenia przed ryzykiem).
- Krok 5: sprawdzenie, czy funkcjonujące systemy i procedury pozwalają na przetwarzanie transakcji w profesjonalny sposób.

Jeśli nowy produkt lub usługa nie spełnia zasad racjonalnego zarządzania ryzykiem, natomiast istnieją inne przesłanki, aby wprowadzić taki produkt lub też usługę, Zarząd podejmie decyzję, czy i na jakich warunkach można sprzedawać tenże produkt lub usługę.

Tę samą zasadę stosuje się także odnośnie wprowadzania znaczących modyfikacji w istniejących produktach i usługach, jeżeli takie zmiany będą mieć wpływ na ryzyko rynkowe, płynności, kredytowe lub też operacyjne.

Ryzyko płynności

Limity

Bank monitoruje ryzyko płynności za pomocą wielowymiarowego systemu limitów i raportów. Obecnie stosowane są następujące limity:

- Limit płynności bieżącej - niestabilne pasywa (zobowiązania) - aktywa płynne muszą przewyższać niestabilne pasywa pomniejszone o jedną trzecią salda wolnych funduszy międzybankowych i jedną trzecią salda dostępnych funduszy międzybankowych od Fortis Bank Bruksela.
- Limit płynności bieżącej – najwięksi depozytariusze - aktywa płynne muszą przewyższać saldo największych depozytów pomniejszone o jedną trzecią salda funduszy międzybankowych i jedną trzecią salda dostępnych funduszy międzybankowych od Fortis Bank Bruksela.
- Limit płynności bieżącej – koncentracja największych depozytów na sektor gospodarki - aktywa płynne muszą przewyższać poziom koncentracji największych depozytów w rozbiciu na sektor gospodarki pomniejszone o jedną trzecią salda wolnych funduszy międzybankowych i jedną trzecią salda dostępnych funduszy międzybankowych od Fortis Bank Bruksela.
- Limit płynności bieżącej – poziom minimalny - aktywa płynne muszą przewyższać 350 mln PLN.
- Limit płynności bieżącej – potencjalne zobowiązania - aktywa płynne muszą przewyższać potencjalne zobowiązania pomniejszone o jedną trzecią salda wolnych funduszy międzybankowych i jedną trzecią salda dostępnych międzybankowych funduszy od Fortis Bank Bruksela.

- Limit płynności długoterminowej – wszystkie waluty - maksymalna skumulowana luka - pozycja wszystkich walut nie może przekraczać 70% osadu we wszystkich walutach.
- Limit płynności krótkoterminowej – wszystkie waluty - maksymalna trzydziestodniowa skumulowana luka – saldo wszystkich walut nie może przekraczać 35% osadu we wszystkich walutach.
- Limit płynności długoterminowej – PLN - maksymalna skumulowana luka – PLN nie może przekraczać 70% osadu w PLN.
- Limit płynności krótkoterminowej – PLN - maksymalna trzydziestodniowa skumulowana luka - PLN nie może przekraczać 35% osadu w PLN.
- Limit płynności długoterminowej – USD - maksymalna skumulowana luka – USD nie może przekraczać 450 mln PLN powiększonych o połowę salda dostępnych funduszy międzybankowych od Fortis Bank Bruksela.
- Limit płynności krótkoterminowej – USD - maksymalna trzydziestodniowa skumulowana luka - USD nie może przekraczać 200 mln PLN powiększonych o połowę salda dostępnych funduszy międzybankowych od Fortis Bank Bruksela.
- Limit płynności długoterminowej – EUR - maksymalna skumulowana luka - EUR nie może przekraczać 250 mln PLN powiększonych o połowę salda dostępnych funduszy międzybankowych od Fortis Bank Bruksela.
- Limit płynności krótkoterminowej – EUR - maksymalna trzydziestodniowa skumulowana luka – EUR nie może przekraczać 100 mln PLN powiększonych o połowę salda dostępnych funduszy międzybankowych od Fortis Bank Bruksela.

Powyższe limity obowiązują na dzień sporządzenia bilansu. Podlegają one zmianom. Wprowadzone mogą zostać także nowe limity przez Zarząd na wniosek Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO).

Komitet ALCO dokonuje przeglądu limitów i technik raportowania przynajmniej raz do roku.

Cele zarządzania ryzykiem płynności

- Utrzymanie depozytów w PLN wycenionych wg kursów tabelowych na minimalnym poziomie około 40% wszystkich depozytów klientów w PLN.
- Utrzymanie depozytów w PLN z umownym okresem wymagalności powyżej 3 miesięcy na minimalnym poziomie około 30% wszystkich depozytów klientów w PLN.
- Utrzymanie dalszego rozwoju bazy depozytowej w USD zgodnie z rozwojem akcji kredytowej w USD.

Ryzyko rynkowe

Bank monitoruje ryzyko rynkowe, tj. ryzyko walutowe i ryzyko stóp procentowych za pomocą wielowymiarowego systemu limitów i raportów. Obecnie stosowane są następujące limity:

Ryzyko stopy procentowej

- Maksymalne dochody odsetkowe narażone na ryzyko - maksymalne skumulowane negatywne zmiany zarejestrowane w analizie "Zagrożenie przychodów odsetkowych netto, scenariusz zmiany szokowej" nie mogą przekraczać 20% wszystkich planowanych dochodów odsetkowych w roku bieżącym.
- Maksymalna wartość ekonomiczna narażona na ryzyko I - wartość absolutna całkowitych negatywnych zmian wartości w analizie "Zagrożenie bilansowej wartości zaktualizowanej, scenariusz szokowej zmiany stóp" nie może przekraczać 10% funduszy własnych Banku.

- Maksymalna wartość ekonomiczna narażona na ryzyko II - absolutna wartość całkowitych negatywnych zmian wartości w analizie "Zagrożenie bilansowej wartości zaktualizowanej, scenariusz szokowej zmiany stóp" dla stóp 3 i 6 miesięcznych nie może przekraczać 10% funduszy własnych Banku.

Ryzyko wymiany

- Limity pozycji nocnych - maksymalna całkowita¹ pozycja nocna wynosi 70 000 tys. PLN
- Limit wartości nocnych narażonych na ryzyko - maksymalny limit wartości narażonej na ryzyko² na koniec dnia nie może przekroczyć 400 tys. PLN.
- Dienne limity pozycji - maksymalna całkowita pozycja w ciągu dnia² nie może przekroczyć 140 000 tys. PLN.
- Dzienny limit pozycji wartości narażonej na ryzyko - maksymalna pozycja wartości narażonej na ryzyko³ w ciągu dnia nie może przekroczyć 800 000 PLN.

Powyższe limity obowiązują na dzień bilansowy. Mogą one zostać w każdej chwili zmienione. Ponadto mogą zostać dodane nowe limity przez Zarząd na wniosek Komitetu ALCO.

Komitet ALCO dokonuje przeglądu i zmian limitów oraz technik raportowania przynajmniej raz do roku. Dla celów zabezpieczenia przed ryzykiem stosowane są następujące narzędzia:

- papiery wartościowe, obligacje i bony skarbowe emitowane przez Skarb Państwa lub NBP,
- międzybankowe transakcje pieniężne,
- międzybankowe walutowe transakcje swap.

Komitet ALCO może w każdej chwili podjąć decyzję o zmianie niniejszej listy lub dodaniu nowych instrumentów, służących do zabezpieczania się przed ryzykiem.

Strategia Banku odnośnie zabezpieczania się przed ryzykiem jest odpowiednio zmieniana i akceptowana przez Komitet ALCO, celem uwzględnienia istniejących limitów, możliwości osiągnięcia przychodów, sytuacji na rynku i najbardziej prawdopodobnego scenariusza rozwoju rynku.

Ryzyko operacyjne

Fortis Bank Polska S.A. przyjął dla potrzeb zarządzania ryzykiem operacyjnym definicję ryzyka zaproponowaną przez Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego: „Ryzyko operacyjne jest to ryzyko wystąpienia bezpośredniej lub pośredniej straty, wynikającej z niewłaściwych lub zawodnych procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub też ze zdarzeń zewnętrznych”.

Dla potrzeb monitorowania ryzyka operacyjnego oraz określania w przyszłości wymogu kapitałowego z tytułu tego rodzaju ryzyka, ryzyko operacyjne obejmuje swoim zakresem również ryzyko prawne.

Ryzyko operacyjne jest fundamentalnym rodzajem ryzyka i ze względu na swoją kompleksowość jest ono charakterystyczne dla każdej organizacji – w tym także banków. Fortis Bank Polska S.A. posiada odpowiednią komórkę organizacyjną zajmującą się bieżącym badaniem ryzyka operacyjnego oraz rozwojem i udoskonalaniem adekwatnych technik kontroli tego rodzaju ryzyka w Banku, stanowiącą integralną część Departamentu Ryzyka.

¹ Jest to większa z sum wszystkich długich i wszystkich krótkich pozycji walutowych, liczonych w kategoriach bezwzględnych.

² Jest to statystycznie oszacowana potencjalna strata wynikająca z pozycji overnight w każdej walucie.

³ Jest to statystycznie oszacowana potencjalna strata wynikająca z pozycji w ciągu dnia w każdej walucie.

Systemy monitorowania ryzyka operacyjnego w Banku oparte są na bazach danych zawierających informacje odnośnie występujących strat operacyjnych. Tworzone bazy rejestrujące straty operacyjne zostały wykorzystane w analizie oraz ograniczaniu ryzyka operacyjnego w Banku.

Szczególne znaczenie Bank przywiązuje do zmniejszania ryzyka operacyjnego poprzez udoskonalanie procesów wewnętrznych, a także do ograniczania ryzyka operacyjnego towarzyszącego wprowadzaniu nowych produktów i usług.

Fortis Bank Polska S.A. posiada również specjalny plan dotyczący zachowania ciągłości działania Banku w sytuacjach krytycznych (Business Continuity Plan), obejmujący wszystkie podstawowe funkcje biznesowe Banku.

Rola Komitetu ALCO w zakresie zarządzania ryzykiem bankowym

Wyznacza limity dla:

- pozycji ogólnego ryzyka rynkowego (stopa procentowa, waluta, ryzyko pochodne od zmienności cen);
- ryzyka stopy procentowej dla konkretnych portfeli prowadzonych w pozycjach księgowych.

Określa strategię zarządzania ryzykiem dla krótko, średnio i długoterminowych horyzontów czasowych, podlegających akceptacji przez Zarząd i Radę Nadzorczą.

Okresowo odpowiednio zmienia realizację strategii zarządzania ryzykiem rynkowym dla krótkiego, średniego i długookresowego horyzontu czasowego.

Departament Ryzyka

Departament Ryzyka wspiera Zarząd we wszystkich sprawach dotyczących ryzyka związanego z działalnością bankową, poza ryzykiem kredytowym.

Zarządzanie Ryzykiem obejmuje:

- ALM – Asset and Liability Management (linia biznesowa zajmująca się zarządzaniem aktywami i pasywami Banku);
- ryzyko rynkowe;
- modelowanie ryzyka;
- ceny transferowe;
- ryzyko operacyjne.

Dyrektor Departamentu Ryzyka bezpośrednio podlega Wiceprezesowi Zarządu - Dyrektorowi Finansowemu Banku. Jest on członkiem Komitetu ALCO.

Departament Centralnego Zarządzania Ryzykiem grupy Fortis w Brukseli oferuje pomoc w zakresie wprowadzania nowych metodologii zarządzania ryzykiem. Oba departamenty utrzymują ze sobą regularny kontakt.

Departament Ryzyka jest odpowiedzialny za:

- monitorowanie i raportowanie ALCO odnośnie niedopasowania terminów przeszacowania oprocentowania;
- przedstawianie ALCO strategii zabezpieczenia się przed ryzykiem;
- monitorowanie i raportowanie ALCO wykorzystania limitów ryzyka.

Narzędzia monitorowania ryzyka i wyceny

Zostały stworzone następujące narzędzia:

- pozwalające uzyskać bieżące informacje na temat marż, wolumenów i zysków pochodzących z depozytowych i kredytowych produktów oferowanych przez Bank;

- służące do ustalania negocjowanych stawek oprocentowania dla lokat terminowych o stałej i zmiennej stopie procentowej;
- bazy danych na temat ryzyka, zawierające najważniejsze informacje na temat ryzyka stóp procentowych, ryzyka płynności i wykorzystywanych w procesie podejmowania decyzji odnośnie strategicznych długoterminowych inwestycji;
- aplikacje do ciągłego monitorowania ryzyka walutowego, stóp procentowych oraz ryzyka płynności;
- baza danych Basel 2 – baza zawierająca kompleksowe dane dotyczące ryzyka kredytowego oraz ryzyka operacyjnego.

Ryzyko kredytowe

Analiza ryzyka dokonywana jest na podstawie obowiązującej w Banku standardowej metodologii oceny. Przy ocenie ryzyka kredytowego, analizie podlega zarówno ryzyko związane z danym produktem kredytowym jak i ryzyko łącznego zaangażowania kredytowego Banku wobec podmiotu, obejmującego wszystkie udzielone kredyty i produkty finansowe obciążone ryzykiem kredytowym.

W Banku funkcjonuje kilkupoziomowy system analizy wniosków kredytowych i podejmowania decyzji kredytowych. Poziom analizy i podejmowania decyzji zależy od pułapu łącznego zaangażowania kredytowego Banku wobec podmiotu gospodarczego lub grupy podmiotów powiązanych organizacyjnie lub kapitałowo. Przyjęty przez Bank system ma na celu zapewnienie maksymalnej obiektywności w procesie oceny wniosku i minimalizację ryzyka związanego z zaangażowaniem kredytowym Banku.

Decyzje kredytowe Banku dotyczą zarówno wnioskowanego przez podmiot kredytu (wysokość, warunki), jak i łącznego zaangażowania Banku wobec podmiotu.

W odniesieniu do podmiotów kwalifikujących się lub zakwalifikowanych do grupy podwyższonego ryzyka według klasyfikacji obowiązujących w Banku, stosowane są - obok ogólnie obowiązujących - dodatkowe procedury mające na celu ograniczenie ryzyka Banku.

W procesie kredytowym Banku funkcje pozyskiwania klientów i sprzedaży produktów kredytowych oraz oceny ryzyka kredytowego są rozdzielone organizacyjnie. Pozyskiwanie klientów i sprzedaż produktów należy do głównych zadań linii biznesowych: IPS i CB, ocena ryzyka do głównych zadań Pionu Kredytów.

W Banku funkcjonują dwie linie biznesowe: CB - odpowiedzialna za obsługę segmentu dużych i średnich przedsiębiorstw oraz IPS – obsługująca sektor klientów indywidualnych i małych przedsiębiorstw.

Dla zrównoważenia obu funkcji przyjęta została zasada „4 oczu” (four eyes principle) przy podejmowaniu decyzji kredytowych. Zasada ta oznacza, że w odniesieniu do każdego przypadku decyzja podejmowana jest przez przedstawiciela Pionu Kredytów i przedstawiciela danej linii biznesowej: IPS lub CB.

Monitoring - prowadzony jest w oparciu o wewnętrzne procedury Banku, uwzględniające przepisy Ministra Finansów z 10 grudnia 2001 w sprawie tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków oraz zasady ratingu podmiotów obowiązujące w grupie Fortis Bank.

Ograniczanie i zabezpieczanie ryzyka realizowane jest poprzez stosowanie zasad:

- udzielania podmiotom finansowania na poziomie adekwatnym do oceny ich zdolności kredytowej i poziomu ryzyka;
- ustanawiania zabezpieczeń prawnych zwrotu kredytu;
- realnej wyceny wartości zabezpieczeń;

- określanie przez komitet kredytowy Banku indywidualnej strategii postępowania wobec dłużników o dużej ekspozycji kredytowej obciążonej podwyższonym ryzykiem;
- tworzeniu i planowaniu rezerw celowych na istniejące i prognozowane ekspozycje kredytowe o podwyższonym ryzyku.

4.2.15. Bank nie stosuje zasad rachunkowości zabezpieczeń określonych w rozdziale 5 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 10 grudnia 2001 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków (Dz. U. Nr 149 poz. 1673 z 2001 r.).

W związku z powyższym informacje wymagane w punktach **4.2.16** i **4.2.17** nie dotyczą Fortis Banku Polska S.A.

5. W pierwszym półroczu 2003 roku Bank nie zawierał kontraktów opcji subskrypcji lub sprzedaży akcji zwykłych.

6. Szczegółowe dane o aktywach, które stanowią zabezpieczenie zobowiązań własnych oraz zobowiązań strony trzeciej, a także o wartości zobowiązań podlegających zabezpieczeniu tymi aktywami.

Na dzień 30.06.2003 r. następujące aktywa Fortis Banku Polska S.A. stanowiły zabezpieczenie zobowiązań:

- Bony skarbowe o wartości nominalnej 78 000 tys. PLN zablokowane pod kredyt techniczny udzielany bankowi przez NBP, kredyt techniczny jest zaciągany w wysokości 80% kwoty zablokowanych bonów;
- Bony Skarbowe o wartości nominalnej 11 000 tys. PLN stanowiące zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, wartość środków pieniężnych objętych systemem gwarantowania zgromadzonych w Banku na dzień 30.06.2003 r. wynosiła 2 137 373 tys. PLN;
- 24 979 tys. PLN, obligacje związane z obniżeniem stóp rezerwy obowiązkowej zamienione przez NBP w lutym 2002 r. (obligacje zbywalne).

7. Informacje na temat nieujętych w bilansie transakcji z przyrzeczeniem odkupu.

W pierwszym półroczu 2003 roku Bank zawarł jedną transakcję z przyrzeczeniem odkupu (buy-sell-back) z klientem Banku na bonach skarbowych o wartości nominalnej 300 tys. PLN.

8. Informacje o udzielonych zobowiązaniach finansowych, w tym o udzielonych zobowiązaniach nieodwołalnych.

Poniższa tabela przedstawia udzielone zobowiązania pozabilansowe o charakterze finansowym w podziale na rodzaje podmiotów i produktów:

Zobowiązania pozabilansowe dotyczące finansowania

rodzaj podmiotu / rodzaj produktu	30.06.2003 r.				30.06.2002 r.			
	podmioty finansowe	podmioty niefinansowe	jednostki budżetowe	Razem	podmioty finansowe	podmioty niefinansowe	jednostki budżetowe	Razem
- linie kredytowe w rachunku kredytu	5 785	264 991	1 300	272 076	21 873	219 999		241 872
- linie kredytowe w rachunku bieżącym	2 435	280 438	1 019	283 892	498	332 424		332 922
- otwarte limity VISA	257	52 823	65	53 145	158	46 632	66	46 856
- akredytywy importowe	6 984	56 807		63 791		48 988		48 988
- umowy ramowe dot. finansowania		132 864		132 864				
- depozyty mbank. z przyszłą datą waluty	60 000			60 000	50 000			50 000
Razem	75 461	787 923	2 384	865 768	72 529	648 043	66	720 638

Podział niewykorzystanych linii kredytowych wg rodzaju podmiotu i pierwotnego terminu zapadalności przedstawia poniższa tabela:

	30.06.2003 r.		30.06.2002 r.	
	do 1 roku	powyżej 1 roku	do 1 roku	powyżej 1 roku
podmioty finansowe		5 785		21 873
podmioty niefinansowe	179 788	85 203	155 914	64 085
jednostki budżetowe	1 300			
Razem	181 088	90 988	155 914	85 958

9. Dane o pozycjach pozabilansowych, w szczególności o zobowiązaniach warunkowych, w tym wykaz udzielonych gwarancji i poręczeń (w tym wekslowych oraz innych udzielonych zobowiązań o charakterze gwarancyjnym), z wyodrębnieniem udzielonych na rzecz jednostek powiązanych.

Poniższa tabela przedstawia udzielone zobowiązania pozabilansowe o charakterze gwarancyjnym w podziale na rodzaje podmiotów i produktów:

Zobowiązania pozabilansowe o charakterze gwarancyjnym								
	30.06.2003 r.				30.06.2002 r.			
rodzaj podmiotu \ rodzaj produktu	podmioty finansowe	podmioty niefinansowe	jednostki budżetowe	Razem	podmioty finansowe	podmioty niefinansowe	jednostki budżetowe	Razem
- udzielone gwarancje	1 415	104 622	38	106 075	385	137 406	42	137 833
- umowy ramowe gwarancyjne		10 223		10 223				
- potwierdzone akredytywy eksportowe/akceptowane traty	14 684			14 684	1 544			1 544
Razem	16 099	114 845	38	130 982	1 929	137 406	42	139 377

Poniższa tabela prezentuje pozabilansowe zobowiązania udzielone w podziale na podmioty zależne, powiązane i pozostałe.

	30.06.2003 r.		30.06.2002 r.	
Wyszczególnienie	dotyczące finansowania	gwarancyjne	dotyczące finansowania	gwarancyjne
Jednostka dominująca		887		323
Podmioty zależne	75		75	
Podmioty powiązane	12 779	5 518	21 884	
Pozostałe podmioty	852 914	124 577	698 679	139 054
Razem	865 768	130 982	720 638	139 377

Na 30.06.2003 roku Bank posiadał następujące pozycje pozabilansowe dotyczące jednostek powiązanych:

- trzy gwarancje udzielone Fortis Bank S.A. w Brukseli na łączną kwotę 887 tys. PLN na okres od 1 miesiąca do 3 lat;
- przyznany limit w karcie VISA w wysokości 75 tys. PLN dla Fortis Securities Polska S.A.;
- przyznany limit w karcie VISA w wysokości 12 tys. PLN dla Fortis Lease Polska Sp. z o. o., zadłużenie pozabilansowe z tego tytułu wynosiło 10 tys. PLN;
- niewykorzystaną linię kredytową w wysokości 5 785 tys. PLN udzieloną dla Fortis Lease Polska Sp. z o. o. na okres do 5 lat;

- Fortis Lease Polska Sp. z o. o. posiadał ponadto dwie akredytywy dokumentowe otwarte na łączną kwotę 6 984 tys. PLN.

Analogicznie na koniec czerwca 2002 roku Bank posiadał następujące pozycje pozabilansowe dotyczące jednostek powiązanych:

- gwarancja udzielona Fortis Bank w Rotterdamie na kwotę 323 tys. PLN;
- przyznany limit w karcie VISA w wysokości 75 tys. PLN dla Fortis Securities Polska S.A.;
- przyznany limit w karcie VISA w wysokości 12 tys. PLN dla Fortis Lease Polska Sp. z o. o., zadłużenie pozabilansowe z tego tytułu wynosiło 11 tys. PLN;
- niewykorzystaną linię kredytową w wysokości 21 873 tys. PLN udzieloną dla Fortis Lease Polska Sp. z o. o. na okres do 5 lat.

10. Informacje o zaproponowanej wypłacie dywidendy.

Wypłata dywidendy za zakończony rok obrotowy 2002 została zatwierdzona przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy w dniu 26 czerwca 2003 roku.

Fortis Bank Polska S.A. nie emitował żadnych akcji uprzywilejowanych.

11. Informacje o zobowiązaniach z tytułu zatwierdzonej do wypłaty dywidendy.

Na 30.06.2003 Bank posiadał zobowiązania z tytułu zatwierdzonej do wypłaty dywidendy w kwocie 30 155 tys. PLN. Wypłata dywidendy nastąpiła 02.09.2003 r.

12. Na 30.06.2003 roku Bank nie posiadał żadnych zobowiązań wobec budżetu państwa lub jednostek samorządu terytorialnego z tytułu uzyskania prawa własności budynków i budowli.

13. W pierwszym półroczu 2003 roku Bank nie zaniechał żadnego typu działalności i nie przewiduje się zawężenia profilu działalności Banku.

14. W pierwszej połowie 2003 roku Bank poniósł koszty wytworzenia środków trwałych w budowie, środków trwałych na własne potrzeby w wysokości 5,4 mln PLN.

15. Poniesione nakłady inwestycyjne oraz planowane w okresie najbliższych 12 miesięcy od dnia bilansowego nakłady inwestycyjne, w tym na niefinansowe aktywa trwałe.

W okresie od 30.06.2003 r. – 30.06.2004 r. Bank planuje poniesienie wydatków na cele inwestycyjne w wysokości 17,4 mln PLN.

Zestawienie poniesionych nakładów inwestycyjnych na 30.06.2003 r. i 30.06.2002 r. przedstawia poniższa tabela:

	30.06.2003 r. tys. PLN	30.06.200 2 r. tys. PLN
Inwestycje rozpoczęte	2 219	3 597
Środki trwałe	2 631	2 256

Urządzenia	740	1 187
Środki transportu	1 630	560
Pozostałe	261	509
Wartości niematerialne i prawne	703	1 454
Nabyte oprogramowanie komputerowe	703	1 454
Razem	5 553	7 307

16.1. Informacje o transakcjach emitenta z podmiotami powiązаныmi, w tym również z podmiotami powiązаныmi kapitałowo lub organizacyjnie w rozumieniu ustawy - Prawo bankowe, dotyczących przeniesienia praw i zobowiązań, z uwzględnieniem zasad polityki kredytowej banku względem podmiotów powiązanych.

- Umowa kredytowa z dnia 24 września 1998 roku z Fortis Bank S.A. i Fortis Bank (Nederland) NV. Dnia 12 listopada 1999 roku został sporządzony aneks do niniejszej umowy. W ramach tej umowy Bankowi została udzielona linia kredytowa w maksymalnej kwocie kapitału wynoszącej 200 mln DEM (obecnie ok. 102 mln EUR) na okres 7 lat.
- Umowa kredytowa z dnia 24 września 2001 roku z Fortis Bank (Nederland) NV. W ramach tej umowy Bankowi została udzielona linia kredytowa w maksymalnej kwocie kapitału wynoszącej 50 mln EUR na okres 4 lat.
- Fortis Bank Polska SA zawarł transakcje na rynku międzybankowym z Fortis Bankiem w Brukseli. Na koniec czerwca 2003 roku saldo złożonych lokat wynosiło 75 000 tys. PLN. Fortis Bank Bruksela posiada również rachunki nostro, vostro oraz rachunek lokat overnight. Na koniec czerwca 2003 roku saldo złożonych lokat overnight wyniosło 225 880 tys. PLN. Wysokość oprocentowania nie odbiega od warunków rynkowych.
- Fortis Securities Polska S.A. podnajmuje od Fortis Bank Polska S.A. powierzchnie biurowe oraz miejsca parkingowe. Umowa została zawarta w dniu 15 lutego 2001 r. na okres pięciu lat z możliwością przedłużenia.
- Umowa o współpracy z dnia 7 stycznia 2000 r. wraz z późniejszymi aneksami zawarta między Bankiem a Fortis Securities Polska S.A. Na mocy tej umowy w oddziałach Banku usytuowane są Punkty Obsługi Klienta (POK) oraz Punkty Informacyjne (PI), za pośrednictwem których klienci Banku mogą korzystać z usług zarządzania portfelami inwestycyjnymi.
- Umowa kredytowa z dnia 17 listopada 2000 r. z Fortis Lease Polska Sp. z o. o.. Na mocy tej umowy został udzielony kredyt odnawialny wielowalutowy w wysokości 55 mln PLN z terminem spłaty do 17 listopada 2005 r., oprocentowanie na warunkach rynkowych. Na 30 czerwca 2003 r. saldo zadłużenia wynosiło 37 032 tys. PLN.
- Umowa kredytowa z dnia 5 kwietnia 2002 r. z Fortis Lease Polska Sp. z o.o. W ramach tej umowy Fortis Lease otrzymał kredyt w rachunku bieżącym w wysokości 0,5 mln PLN na warunkach rynkowych z terminem spłaty do 7 kwietnia 2004 r. Saldo zobowiązania pozabilansowego z tego tytułu wg stanu na 30.06.2003 r. wynosiło 5 785 tys. PLN.

16.2. Dane liczbowe dotyczące jednostek powiązanych kapitałowo o:

a) należnościach i zobowiązaniach:

	30.06.2003 r. tys. PLN		30.06.2002 r. tys. PLN	
	Jednostka a dominująca	Jednostka zależna	Jednostka dominująca	Jednostka zależna
Należności				
Należności bieżące	240 555		19 706	
Lokaty terminowe	75 000		20 499	
Kredyty	128			800
Odsetki	610		2 369	4
Inne aktywa		20	653	192
Razem należności	316 293	20	43 227	996
Zobowiązania				
Środki na rachunkach bieżących		469	847	688
Odsetki naliczone			15	0,5
Razem zobowiązania		469	862	688,5

b) kosztach i przychodach, w tym odsetki i prowizje, koszty rezerw na kredyty i pożyczki:

	30.06.2003 r. tys. PLN		30.06.2002 r. tys. PLN	
	Jednostka a dominująca	Jednostka zależna	Jednostka a dominująca	Jednostka zależna
Przychody				
Przychody z tytułu odsetek	3 996	3	88	4
Przychody z tytułu prowizji	301	6	50	11
Pozostałe przychody operacyjne		100		258
Razem przychody	4 297	109	138	273
Koszty				
Koszty odsetek	506	4		94
Koszty z tytułu prowizji	131		50	
Koszty działania		97		289
Razem koszty	637	101	50	383

c) udzielonych zobowiązaniach finansowych, w tym nieodwołalnych:

Na 30 czerwca 2003 roku Fortis Securities Polska S.A. posiadał przyznany limit w karcie VISA do wysokości 75 tys. PLN.

W dniu 30 września 2002 r. Bank przyznał Fortis Securities Polska S.A. kredyt w rachunku bieżącym do 1 mln PLN z terminem spłaty do 31 marca 2004 r. na warunkach rynkowych. Na 30 czerwca 2003 roku Fortis Securities nie posiadał z tego tytułu żadnego zadłużenia.

d) inne dane:

Na 30.06.2003 roku Fortis Bank Polska S.A. był właścicielem 100% akcji Fortis Securities Polska S.A. W Radzie Nadzorczej Fortis Securities Polska S.A. zasiada trzech członków Zarządu Fortis Bank Polska S.A.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Fortis Securities Polska S.A. w dniu 26 czerwca 2003 r. podwyższyło kapitał zakładowy Spółki z kwoty 9 048 tys. PLN do kwoty 53 036 tys. w drodze emisji akcji serii „R” i „S”. Bank wykazał zwiększenie udziałów w Fortis Securities Polska S.A. w pozycji Bilansu "Udziały lub akcje w innych jednostkach". Fortis Securities nie wykazał w sprawozdaniu finansowym podniesienia kapitału podstawowego na dzień 30.06.2003 r., ponieważ nie został on jeszcze zarejestrowany.

17. W pierwszym półroczu 2003 r. Bank nie realizował żadnych wspólnych przedsięwzięć niepodlegających konsolidacji.

18. Bank nie prowadzi działalności maklerskiej.

19. Informacje o odpisach należności nieściągalnych dokonanych w koszty, z podziałem na tytuły odpisów i sposób dokonania odpisu - w ciężar utworzonych rezerw, w ciężar kosztów na operacjach finansowych oraz w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych, z wyszczególnieniem strat poniesionych z tytułu kredytów i pożyczek.

Od początku roku do końca czerwca 2003 r. w ciężar utworzonych rezerw zostały spisane 73 kredyty o łącznej wartości 2 214 tys. PLN.

20. Informacje o kosztach związanych z utworzeniem rezerw na przyszłe zobowiązania wobec pracowników, z wyszczególnieniem tytułów.

Na 30.06.2003 r. Bank nie poniósł kosztów z tytułu utworzenia rezerw na przyszłe zobowiązania wobec pracowników.

W pierwszym półroczu 2003 roku Bank poniósł koszty utworzenia rezerw na zobowiązania wobec pracowników z tytułu:

- premii w wysokości 1 400 tys. PLN;

- ruchomej części płać w wysokości 428 tys. PLN;
- szkoleń w wysokości 98 tys. PLN.

21. Bank nie finansuje pracowniczych programów emerytalnych.

22. Informacje o prowadzonej działalności powierniczej.

Na dzień 30 czerwca 2003 r. Zespół Usług Powierniczych Fortis Bank Polska S.A. prowadził na rzecz klientów dwadzieścia cztery rachunki papierów wartościowych. Suma wartości instrumentów finansowych klientów Zespołu Usług Powierniczych na ten dzień wynosiła 468 704 tys. PLN. W okresie sprawozdawczym Bank świadczył usługi w zakresie przechowywania i rozliczania transakcji na papierach wartościowych będących w obrocie na polskim rynku regulowanym i nieregulowanym oraz pośredniczył w zawieraniu transakcji na rynku zagranicznym. W ramach świadczenia usług powierniczych na rzecz klientów Bank współpracował z DB Securities S.A.

23. Fortis Bank Polska S.A. nie prowadzi sekurytyzacji aktywów.

24. Informacje o przeciętnym zatrudnieniu, z podziałem na grupy zawodowe.

Na 30.06.2002 roku w Fortis Bank Polska S.A. były 873 etaty. W ciągu 12 miesięcy zatrudnienie wzrosło do 884 etatów. Przeciętne zatrudnienie od stycznia do czerwca 2003 r. wynosiło 883 etaty.

Struktura zatrudnienia według wykształcenia przedstawia się następująco:

	30.06.2003 r.	30.06.2002 r.
Średnie	39%	42%
Licencjat	8%	8%
Wyższe	53%	50%

25. Informacje o łącznej wartości wynagrodzeń i nagród (w pieniądzu i w naturze), wypłaconych lub należnych, odrębnie dla osób zarządzających i nadzorujących emitenta w przedsiębiorstwie emitenta, bez względu na to, czy były one zaliczane w koszty, czy też wynikały z podziału zysku, a w przypadku gdy emitentem jest jednostka dominująca lub znaczący inwestor - oddzielnie informacje o wartości wynagrodzeń i nagród otrzymanych z tytułu pełnienia funkcji we władzach jednostek zależnych, współzależnych i stowarzyszonych (dla każdej grupy osobno).

Wynagrodzenia, łącznie z wynagrodzeniem z zysku, wypłacone członkom Zarządu, Rady Nadzorczej i prokurentom Fortis Bank Polska S.A. przedstawia poniższa tabela:

Wynagrodzenia	01.01.2003 -	01.01.2002 -

	30.06.2003 r. tys. PLN	30.06.2002 r. tys. PLN
Zarząd	1 913	2 596
Rada Nadzorcza	170	180
Prokurenci	1 782	1 784

Trzech członków Zarządu Fortis Bank Polska S.A. będących członkami Rady Nadzorczej Fortis Securities Polska S.A. nie otrzymywało z tego tytułu wynagrodzenia zarówno w 2003 r. jak i 2002 r.

26. W sprawozdaniu finansowym - informacje o wartości niespłaconych zaliczek, kredytów, pożyczek, gwarancji, poręczeń lub innych umów zobowiązujących do świadczeń na rzecz emitenta, jednostek od niego zależnych, współzależnych i z nim stowarzyszonych, z podaniem warunków oprocentowania i spłaty tych kwot, udzielonych przez emitenta w przedsiębiorstwie emitenta oraz oddzielnie w przedsiębiorstwach jednostek od niego zależnych, współzależnych i z nim stowarzyszonych (dla każdej grupy osobno) osobom zarządzającym i nadzorującym oraz pracownikom emitenta, odrębnie dla osób zarządzających, nadzorujących i pracowników oraz oddzielnie współmałżonkom, krewnym i powinowatym do drugiego stopnia, przysposobionym lub przysposabiającym oraz innym osobom, z którymi są powiązane osobiście osoby zarządzające i nadzorujące, z podaniem warunków oprocentowania i spłaty tych kwot.

Według stanu na 30.06.2003 r. Fortis Bank Polska S.A. udzielił:

członkom Rady Nadzorczej Banku:

- 2 gwarancji na karty American Express na łączną kwotę 10 tys. USD wg stanu na dzień 30.06.2003 r.;
- 1 kredytu w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym na kwotę 25 tys. PLN wg stanu na dzień 30.06.2003 r., z terminem spłaty do dnia 02.08.2004 r., oprocentowanie nie odbiega od warunków rynkowych;
- 2 limitów w kartach Visa - łączne zadłużenie wykazywane pozabilansowo z tego tytułu wynosiło 32 tys. PLN wg stanu na dzień 30.06.2003 r.

członkom Zarządu:

- 2 kredytów dewizowych o łącznym zadłużeniu 97 tys. EUR wg stanu na dzień 30.06.2003 r., z terminem spłaty od 3 do 10 lat, oprocentowanie nie odbiega od warunków rynkowych;
- 2 kredytów w rachunkach oszczędnościowo-rozliczeniowych na łączną kwotę 100 tys. PLN wg stanu na dzień 30.06.2003 r., z terminami spłaty nieprzekraczającymi 1 roku, oprocentowanie nie odbiega od warunków rynkowych;
- 1 gwarancji na kwotę 54 tys. PLN na okres do 1 roku wg stanu na dzień 30.06.2003 r.;

- 7 limitów w kartach Visa - łączne zadłużenie wykazywane pozabilansowo z tego tytułu wynosiło 114 tys. PLN wg stanu na dzień 30.06.2003 r.

prokurentom:

- 6 kredytów w rachunkach oszczędnościowo-rozliczeniowych na łączną kwotę 96 tys. PLN wg stanu na dzień 30.06.2003 r., z terminami spłaty nieprzekraczającymi 1 roku, oprocentowanie nie odbiega od warunków rynkowych;
- 6 kredytów (w tym dewizowych) o łącznym zadłużeniu 295 tys. PLN wg stanu na dzień 30.06.2003 r., z terminem spłaty od 2 do 5 lat, oprocentowanie nie odbiega od warunków rynkowych;
- 5 limitów w kartach Visa - łączne zadłużenie wykazywane pozabilansowo z tego tytułu wynosiło 38 tys. PLN wg stanu na dzień 30.06.2003 r.

osobom powiązanych z osobami zarządzającymi i nadzorującymi

- 1 limitu w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym na kwotę 60 tys. PLN wg stanu na dzień 30.06.2003 r., z terminem spłaty do dnia 01.09.2003 r., oprocentowanie nie odbiega od warunków rynkowych;
- 1 kredytu dewizowego w wysokości 7 tys. EUR wg stanu na dzień 30.06.2003 r. z terminem spłaty od 5 do 10 lat, oprocentowanie nie odbiega od warunków rynkowych;
- 1 limitu w karcie Visa do wysokości 5 tys. PLN wg stanu na dzień 30.06.2003 r.

pracownikom

- 29 zaliczek na wydatki służbowe oraz związane z delegacjami na łączną kwotę 30 tys. PLN.

Pracownicy Fortis Bank Polska S.A. mają ponadto możliwość korzystania z kredytów pracowniczych. Stan zadłużenia z tego tytułu przedstawia poniższa tabela:

	30.06.2003 r.	30.06.2002 r.
Kredyty pracownicze w tys. PLN	8 076	8 756
Kredyty pracownicze w szt.	253	251

Oprocentowanie kredytów pracowniczych nie odbiega od warunków rynkowych.

27. W pierwszym półroczu 2003 r. nie wystąpiły żadne znaczące zdarzenia dotyczące lat ubiegłych, ujęte w sprawozdaniu finansowym za bieżący okres.

28. Informacje o znaczących zdarzeniach, jakie nastąpiły po dniu bilansowym, a nieuwzględnionych w sprawozdaniu finansowym / skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

W dniu 2 września 2003 roku została wypłacona dywidenda w wysokości 30 155 tys. PLN zgodnie z decyzją podjętą przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy w dniu 26 czerwca 2003 roku w sprawie podziału zysku za rok obrotowy 2002.

29. W opisywanym okresie sprawozdawczym nie wystąpiły żadne znaczące wydarzenia wpływające na zmianę struktury pozycji bilansowych oraz wyniku finansowego.

30. W pierwszym półroczu 2003 r. nie wystąpiły relacje pomiędzy prawnym poprzednikiem a emitentem.

31. Z uwagi na poziom wskaźnika inflacji poniżej 20% w ciągu ostatnich 3 lat, Bank nie prezentuje sprawozdania finansowego skorygowanego wskaźnikiem inflacji.

32. Zestawienie oraz objaśnienie różnic pomiędzy danymi ujawnionymi w sprawozdaniu finansowym i porównywalnych danych finansowych / skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym i porównywalnych skonsolidowanych danych finansowych, a uprzednio sporządzonymi i opublikowanymi sprawozdaniami finansowymi / skonsolidowanymi sprawozdaniami finansowymi.

W związku ze zmianami zasad rachunkowości w celu uzyskania porównywalności danych w sprawozdaniu dokonano przekształceń następujących porównywalnych danych finansowych wg stanu na 30.06.2002 r.:

Aktywa:

BILANS (w tys. PLN.)	30.06.02 r.	zmiana z tytułu reklasyfikacji	30.06.02 r. dane przekształcone
Aktywa			
XII. Pozostałe papiery wartościowe i inne aktywa finansowe		1 317	1 317
XVI. Rozliczenia międzyokresowe	47 365	(1 317)	46 048
2. Pozostałe rozliczenia międzyokresowe	11 294	(1 317)	9 977

Zmiana dotyczy przeniesienia wyceny instrumentów pochodnych z pozycji "Pozostałe rozliczenia międzyokresowe" do pozycji "Pozostałe papiery wartościowe i inne aktywa finansowe".

Pasywa:

Pasywa	30.06.2002r.	zmiana z tytułu reklasyfikacji	30.06.2002 r. po reklasyfikacji	zmiana zasad wyceny	30.06.2002 r. dane przekształcone
III. Zobowiązania wobec sektora niefinansowego	2 343 310		2 343 310		2 343 310
1. Rachunki oszczędnościowe, w tym:		293 318	293 318		293 318
a) bieżące		293 318	293 318		293 318
2. Pozostałe, w tym:	2 343 310	(293 318)	2 049 992		2 049 992
a) bieżące	782 862	(293 318)	489 544		489 544
XVI. Kapitał z aktualizacji wyceny	545		545	3 480	4 025
XVIII. Zysk (strata) z lat ubiegłych	11 285		11 285	(3 480)	7 805

Wydzielono z pozycji "Pozostałe zobowiązania bieżące" pozycję „Rachunki oszczędnościowe bieżące”.

Odniesiono na "Kapitał z aktualizacji wyceny" wycenę do wartości godziwej papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży, poprzednio odnoszonej na „Wynik finansowy”.

Rachunek zysków i strat:

Rachunek zysków i strat	01.01.2002 - 30.06.2002 r.	zmiana z tytułu reklasyfikacji	01.01.2002 - 30.06.2002 r. dane przekształcone
XIII. Koszty działania banku	69 612	558	70 170
XIV. Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych	14 324	(558)	13 766
XV. Odpisy na rezerwy i aktualizacja wartości	39 550	(1 635)	37 915
2. Aktualizacja wartości aktywów finansowych	1 635	(1 635)	
XVII. Różnica wartości rezerw i aktualizacji (XV- XVI)	(28 779)	1 635	(27 144)
XVIII. Wynik działalności operacyjnej	27 072	1 635	28 707
XX. Zysk (strata) brutto	27 072	1 635	28 707

XXIII. Udział w zyskach (stratach) netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności		(1 635)	(1 635)

Zmiana dotyczy przeniesienia kwoty dotyczącej amortyzacji kosztów gromadzenia kapitału z pozycji "Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych" do pozycji „Koszty działania banku”.

Przeniesienie kosztów aktualizacji aktywów finansowych dotyczących wyceny jednostki zależnej z pozycji „Aktualizacja wartości aktywów finansowych” do pozycji "Udział w zyskach (stratach) netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności"

Rachunek przepływu środków pieniężnych:

Rachunek przepływu środków pieniężnych	01.01.2002-30.06.2002 r.	zmiana z tytułu reklasyfikacji	01.01.2002-30.06.2002 r. po reklasyfikacji
A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej - metoda pośrednia	(172 622)		(172 622)
II. Korekty razem:	(191 630)		(191 630)
1. Udział w (zyskach) stratach netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności		1 635	1 635
2. Amortyzacja	14 324	(558)	13 766
6. Zmiany stanu rezerw	292	(470)	(178)
11. Zmiana stanu udziałów lub akcji, pozostałych papierów wartościowych i innych aktywów finansowych		11 356	11 356
17. Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	7 155	(10 328)	(3 173)
19. Inne korekty	58 844	(1 635)	57 209
III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I+/-II) - metoda pośrednia	(172 622)		(172 622)

Przeniesienie kosztów aktualizacji aktywów finansowych dotyczących wyceny jednostki zależnej z pozycji "Inne korekty" do pozycji "Udział w zyskach (stratach) netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności".

Przeniesienia kwoty dotyczącej amortyzacji kosztów gromadzenia kapitału z pozycji "Amortyzacja" do pozycji "Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych".

Przeniesienie z pozycji "Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych" zmiany stanu innych aktywów finansowych do pozycji „Zmiana stanu udziałów lub akcji, pozostałych papierów wartościowych i innych aktywów finansowych”.

Przeniesienie zmiany stanu rezerwy na podatek odroczony z pozycji "Zmiany stanu rezerw" do pozycji "Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych".

Współczynnik wypłacalności:

Zmiana wysokości współczynnika wypłacalności została opisana w punkcie 33.

33. Zmiany stosowanych zasad (polityki) rachunkowości i sposobu sporządzania sprawozdania finansowego / skonsolidowanego sprawozdania finansowego, dokonanych w stosunku do poprzedniego roku obrotowego (lat obrotowych), ich przyczyny, tytuły oraz wpływ wywołanych tym skutków finansowych na sytuację majątkową i finansową, płynność oraz wynik finansowy i rentowność.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 26 września 2002 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków (Dz. U. Nr 157, poz. 1314) Bank zmienił sposób prezentacji wyniku z tytułu wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży. Zgodnie z nowymi zasadami Bank odnosi skutki wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży na fundusz z aktualizacji wyceny.

Skutki wprowadzonych zmian zasad rachunkowości zostały ujęte w porównywalnych danych za 2002 r. w bilansie oraz w „Zestawieniu zmian w kapitale własnym” w pozycji Zysk (strata) z lat ubiegłych oraz „Kapitał z aktualizacji wyceny”.

Zmiana współczynnika wypłacalności

W porównywalnych danych na koniec czerwca 2002 roku został zaprezentowany współczynnik wypłacalności w wysokości 18,93% (poprzednio zaprezentowany na koniec 2002 roku współczynnik wypłacalności wynosił 19,07%). Konieczność doprowadzenia do porównywalności danych wynika ze zmiany wysokości funduszy własnych dla celów wyliczenia współczynnika wypłacalności w związku ze zmianą przyjętych zasad polityki rachunkowości (Zmiana ustawy o Rachunkowości).

34. W pierwszym półroczu 2003 roku Bank nie dokonywał żadnych korekt błędów podstawowych.

35. Sprawozdanie finansowe za okres od 01.01.2003 r. do 30.06.2003 r. zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej Banku w dającej się przewidzieć przyszłości.

36. W pierwszym półroczu 2003 nie nastąpiło połączenie Banku z żadną spółką.

Informacje wymagane w punktach **37** i **38** nie dotyczą Fortis Banku S.A., ponieważ nie sporządza on skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Szczegółowe wyjaśnienie na ten temat przedstawiono w punkcie 39.

39. Jeżeli emitent nie sporządza skonsolidowanego sprawozdania finansowego, w dodatkowej nocie objaśniającej do sprawozdania finansowego należy

przedstawić podstawę prawną niesporządzania skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Bank nie sporządza skonsolidowanego sprawozdania finansowego na podstawie art. 58 ustawy o rachunkowości, z którego wynika, że konsolidacją można nie obejmować jednostki zależnej, jeżeli dane finansowe tej jednostki są nieistotne dla realizacji obowiązku rzetelnego i jasnego przedstawienia sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego jednostki. Według stanu na 30 czerwca 2003 r. suma bilansowa FSP stanowiła 1,4% sumy bilansowej Banku, łączne przychody FSP stanowiły 1% łącznych przychodów Banku.

Podstawowe dane finansowe jednostki zależnej FSP zostały zaprezentowane w nocie 10B w części finansowej raportu rocznego.

40. Jeżeli emitent sporządzający skonsolidowane sprawozdanie finansowe wyłącza na podstawie odrębnych przepisów jednostkę podporządkowaną z obowiązku objęcia konsolidacją lub metodą praw własności, w dodatkowej nodzie objaśniającej do skonsolidowanego sprawozdania finansowego należy przedstawić podstawę prawną, wraz z danymi uzasadniającymi wyłączenia, podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe

Fortis Bank Polska S.A. nie sporządza sprawozdania skonsolidowanego.

41. Pozostałe informacje.

41.1. Organy Banku

Fortis Bank Polska S.A. posiada następujące organy:

- Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy
- Rada Nadzorcza
- Zarząd

Na dzień 30.06.2003 r. Rada Nadzorcza składała się z 7 osób, w skład Zarządu wchodziło 8 członków.

41.2. Dane uzupełniające o aktywach i pasywach Banku.

Zestawienie walutowej struktury aktywów i pasywów na 30.06.2003 r. zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Walu ta	Aktywa (tys. PLN)	Aktywa (%)	Pasywa (tys. PLN)	Pasywa (%)
AUD	131	0,00%	9	0,00%
CAD	2 854	0,07%	794	0,02%
CHF	32 831	0,79%	23 588	0,56%
CZK	110	0,00%	38	0,00%
DKK	564	0,02%	94	0,00%
EUR	1 123 138	26,99%	1 099 303	26,42%

GBP	398	0,01%	2 154	0,05%
HUF	8	0,00%		0,00%
JPY	162	0,00%		0,00%
NOK	410	0,01%	25	0,00%
PLN	2 466 193	59,27%	2 649 141	63,67%
SEK	746	0,02%	297	0,01%
USD	533 469	12,82%	385 571	9,27%
Razem	4 161 014	100,00%	4 161 014	100,00%